provincie Zuid-Holland

GS-Voorstel
Besluitnummer
PZH-2026-898394783
DOS-2026-0002078

Status	**Datum vergadering Gedeputeerde Staten**	**Eindtermijn**
Openbaar	27 oktober 2026	n.v.t.

Onderwerp
Ontheffingsverzoek Zuid-Hollandse Omgevingsverordening dijkversterking langs de Lek

Advies
1. Te verlenen de gevraagde ontheffing ex art 7.111 van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening aan het Waterschap voor het project dijkversterking langs de Lek.
2. Vast te stellen de brief naar het waterschap Rivierenland.
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de Ontheffing dijkversterking langs de Lek.

Besluit GS
Vastgesteld conform advies.

Bijlagen

- Compensatieplan NNN Dijkversterking SAFE, versie 4.0 van 24 september 2026;
- NNN-toets, versie 3.0 van 24 september 2026;
- Ontwerpnota compensatiegebieden
- GS-Brief aan WSRL verlening ontheffing ZHOV SAFE

Toelichting voor het College
De primaire waterkeringen in Nederland zijn onderverdeeld in normtrajecten. De zuidelijke Lekdijk tussen Streefkerk, Ameide en Fort Everdingen (SAFE) bestaat uit de normtrajecten 16-3 en 16-4. Op beide trajecten geldt sinds 2017 een veiligheidsnorm (ondergrens) van 1:10.000 jaar in het jaar 2050. Dat betekent dat in 2050 de kans op overstroming niet groter mag zijn dan één keer per 10.000 jaar.

Uit de nadere veiligheidsbeoordeling is gebleken dat over 12,3 kilometer van het traject de meest urgente veiligheidsopgave had. Hiervoor zijn voorkeursalternatieven opgesteld. Bij nadere uitwerking in de planuitwerkingsfase bleek dat over 10,7 kilometer tussen Streefkerk en Fort Everdingen daadwerkelijk versterkingsmaatregelen noodzakelijk zijn. Deze versterkingsmaatregelen worden uitgevoerd in 9 dijkzones. Deze liggen in de provincie Utrecht en de provincie Zuid-Holland. In Zuid-Holland gaat het om 2 dijkzones.

Door het realiseren van de dijkversterking worden Natuur Netwerk Nederland-gebieden (NNN) aangetast. Het betreft gebieden met de aanduiding NNN die zijn vastgelegd in bijlage II van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV). Het gaat in dit geval om “bestaande en nieuwe natuur” waarop de instructieregels in paragraaf 7.3.16 van toepassing zijn. Artikel 7.61 schrijft voor dat een ruimtelijk plan geen activiteiten toestaat die de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van die gebieden significant beperken, of die leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van die gebieden. Onderhavige ontwikkeling is strijdig met de voorwaarden uit artikel 7.61.

Door toepassing van het specifieke “nee, tenzij” afwegingskader kan een ontwikkeling toch worden toegestaan in het NNN, indien daarmee een groot openbaar belang wordt gediend en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk worden beperkt door mitigerende maatregelen en moet de resterende schade worden gecompenseerd. Hiervoor is een ontheffing van de ZHOV vereist. Een verzoek om ontheffing op basis van het “nee, tenzij”-regime dient vergezeld te gaan van een compensatieplan. De wijze waarop Gedeputeerde Staten een verzoek tot ontheffing beoordelen en de wijze waarop het compensatiebeginsel moet worden toegepast volgt uit de beleidsregel Compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013.

In de NNN-toetsing wordt het nee, tenzij onderbouwd en de compensatieopgaven beschreven. Deze omvat 3,58 ha (inclusief de toegepaste kwaliteitstoeslagen) en omvat dynamisch moeras, kruidenrijk grasland en een vochtig bostype. De voorgestelde compensatie is beoogd in de uiterwaard Streefkerk West door kwaliteitsverbetering van het NNN aldaar en 1 hectare bosontwikkeling in het Lekbos te Krimpen aan de Lek dat nog geen NNN is. Dit is vastgelegd in het *Compensatieplan NNN Dijkversterking SAFE*. Hiervoor zullen door het waterschap overeenkomsten met terreinbeheerders Staatsbosbeheer en Zuid-Hollands Landschap (SBB en ZHL) worden gesloten, Dit is ook als voorschrift in de ontheffing opgenomen.

Voor het besluit tot ontheffing is een afweging gemaakt waarin de dijkversterking in de voorgestelde vorm wordt afgewogen tegen de te beschermen waarden van natuur. Dit heeft geleid tot de conclusie dat de ontheffing kan worden verleend omdat ten aanzien van de NNN-belangen wordt voldaan aan de eisen van het “nee, tenzij”-regime waaronder de benodigde compensatie naar aanleiding van de aantasting van het NNN.

Voor een meer uitgebreide beschrijving van de voorgenomen ontwikkeling en de afweging tot het verlenen van ontheffing wordt verwezen naar de GS-brief aan Waterschap Rivierenlanden (WSRL) met daarbij het ontheffingsbesluit.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 6 - Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland
Financiële risico’s	: Er zijn geen financiële risico’s.

Juridisch kader

Voor een dijkversterking bij een primaire waterkering is het opstellen van een Projectbesluit verplicht op grond van de Omgevingswet. Het Projectbesluit vormt daarmee een Projectbesluit dat op grond van artikel 5.44, vierde lid van de Omgevingswet door het dagelijks bestuur van het waterschap wordt vastgesteld. Nadat het waterschap dit Projectbesluit heeft vastgesteld, dienen Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hier een besluit omtrent goedkeuring over te nemen (artikel 16.72 van de Omgevingswet).

De instructieregels uit afdeling 7.3 van de ZHOV gericht op omgevingsplannen zijn ook van toepassing op eerdergenoemd projectbesluit. De ontheffing is gebaseerd op artikel 2.32 Omgevingswet (Ow) en de daarin opgenomen criteria op grond waarvan ontheffing van de Omgevingsverordening kan worden verleend. In de ZHOV is deze ontheffing voor het vaststellen van een projectbesluit opgenomen in artikel 7.111 van de ZHOV. In het besluit tot het verlenen van een ontheffing aan Waterschap Rivierenland wordt gemotiveerd waarom in dit geval aan die criteria wordt voldaan.

Tegen dit besluit staat op grond van artikel 16.86, lid 1 Omgevingswet thans geen beroep open. Wel kan daaromtrent in het kader van de procedure voor het opvolgend ruimtelijk besluit een zienswijze naar voren worden gebracht respectievelijk beroep worden ingesteld. Het projectbesluit heeft al ter inzage gelegen. De ter inzage legging van de ontheffing zal daarom meelopen met een aantal uitvoeringbesluiten die noodzakelijk zijn voor het project. Dat wordt ingevolge de Omgevingswet gecoördineerd ter inzage gelegd door de provincie Utrecht omdat het grootste deel van de te versterken dijk in provincie Utrecht ligt die het projectbesluit ook moet goedkeuren.

Voorafgaande besluitvorming

In het kader van het informele vooroverleg is geconstateerd dat de voorgestelde ontwikkeling raakt aan de provinciale belang NNN, daarmee strijdig is. Dit heeft geresulteerd in een formeel ontheffingsverzoek ingediend door het waterschap.

Proces
Tegen dit besluit staat op grond van artikel 16.86 lid 1 Ow thans geen beroep open. Het waterschap zal de verleende ontheffing samen met de uitvoeringsbesluiten voor een ieder ter inzage leggen. Wel kan in het kader van de procedure voor het opvolgend ruimtelijk besluit een zienswijze naar voren worden gebracht respectievelijk beroep worden ingesteld.
De ontheffing kan worden ingetrokken indien het opvolgend ruimtelijk besluit niet binnen twee jaar na verlening van de ontheffing is vastgesteld.

Het besluit tot ontheffing is gericht op de versterkingsmaatregelen langs de Lek zoals aangevraagd in het ontheffingsverzoek van 4 mei 2026.

Het projectbesluit moet tot slot worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten. Voorliggend besluit tot verlenen van ontheffing geldt nadrukkelijk niet als een dergelijke goedkeuring.

Participatie en rolneming
Participatie maakt formeel geen deel uit van de procedure van GS om ontheffing te verlenen van de instructieregels van de ZHOV. Wanneer de ontheffing door het waterschap wordt toegepast ten behoeve van het opvolgend ruimtelijk besluit waarvoor de ontheffing is verleend, is er een mogelijkheid voor belanghebbenden tot het indienen van zienswijzen. In dit geval is het opvolgend ruimtelijk besluit een aantal uitvoeringsbesluiten. Belanghebbenden kunnen zich dan dus richten op de uitvoeringsbesluiten en ook het door GS genomen ontheffingsbesluit.

In het kader van de voorbereiding van het projectbesluit voert het waterschap overigens wel participatie uit.

Communicatiestrategie
Het dagelijks bestuur van het waterschap wordt per brief geïnformeerd zodra het besluit voor ontheffing definitief is. Voor het overige vindt vanuit de provincie geen communicatie plaats over deze ontheffing.